

## **Διδακτική αξιοποίηση του ιστολογίου (blog) στο γλωσσικό μάθημα ως συνεργατικού ψηφιακού εργαλείου μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου**

**Τζώτζου Μαρία**

**Εκπαιδευτικός ΠΕ06-Αγγλικής Γλώσσας Π.Ε. Αιτ/νίας (ΜΑ), (ΜΕd)  
mtzotzou@yahoo.gr**

**Αναστασόπουλος Μαρίνος**

**Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70 2<sup>ης</sup> Περιφέρειας Αιτ/νίας (ΜΕd)  
mana99@otenet.gr**

### **ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Το Ιστολόγιο (weblog→blog) είναι μια WEB 2.0 εφαρμογή που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδακτική πράξη ως ο διαδικτυακός χώρος της σχολικής τάξης παρέχοντας τη δυνατότητα ανάρτησης κειμένων και επικοινωνίας. Επανακαθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και τους μετατρέπει από απλούς αναγνώστες σε συγγραφείς κειμένων. Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να συζητηθεί πως η αξιοποίηση του ιστολογίου μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος και πως το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ) μπορεί να υποστηρίξει και να προωθήσει τα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα του ιστολογίου ως συνεργατικής/κοινωνικής ψηφιακής εφαρμογής.

### **Εισαγωγή**

Το ιστολόγιο μπορεί να αποτελέσει μια ιδανική πλατφόρμα για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος καθώς αποτελεί ένα μέσο δυναμικής δημοσίευσης κειμένων, εικόνων και ήχων για όσους θέλουν να εκφράσουν τις σκέψεις, τις απόψεις και τις αναλύσεις τους μέσω των ιστοσελίδων τους (Lamshed, Berry & Armrstrong, 2002). Δίνει τη δυνατότητα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας των μαθητών μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτικό μέσω των σχολίων ή των κειμένων που αναρτούν εντός και εκτός του πλαισίου της σχολικής τάξης (π.χ. σε εξωδιδασκτικές ώρες). Το αποθηκευμένο κείμενο των διαδικτυακών συνομιλιών μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βασικό αξιολογικό μέσο για την πρόοδο της μαθησιακής και διδακτικής διαδικασίας, αλλά και ως ένα είδος ανατροφοδότησης για τους μαθητές και για τον εκπαιδευτικό στο γλωσσικό μάθημα. Επιπλέον, η 'μονιμότητα' των κειμένων που συντάσσονται επιτρέπει σε όλους τους μαθητές να είναι διαρκώς παρόντες μέσω των δικών τους κειμένων, αλλά και να μπαίνουν σε διαδικασία κατανόησης των κειμένων των συμμαθητών τους (Rubens et al, 2005). Με αυτό τον τρόπο, το ιστολόγιο μπορεί να υποστηρίξει ακόμα και τη συμπαραγωγή γραπτού λόγου, η οποία αποτελεί μια πρακτική που δημιουργεί νέα δεδομένα στο μοντέλο επικοινωνίας πομπός – μήνυμα – δέκτης δεδομένου ότι η συγγραφή του κειμένου παύει να αποτελεί μία αποκλειστικά ατομική διαδικασία. Το ιστολόγιο ως ψηφιακό

εργαλείο προετοιμάζει τους μαθητές για τη συμμετοχή τους σε κοινότητες μάθησης όπου η γνώση οικοδομείται συλλογικά και διαμοιράζεται (Mejias, 2006).

### **Θεωρητική ανασκόπηση: το ιστολόγιο ως μέσο γλωσσικού γραμματισμού**

Το ιστολόγιο είναι ένα δυναμικό εργαλείο μάθησης στη διαδικτυακή εκπαίδευση δεύτερης γενιάς (e-learning 2.0). Η δημιουργία και χρήση εκπαιδευτικού ιστολογίου σηματοδοτεί την ανάπτυξη περιβάλλοντος δημοσιοποίησης των ιδεών, σκέψεων, απόψεων, γνώσεων των χρηστών (μαθητών και εκπαιδευτικών) χρησιμοποιώντας το 'λόγο' ως μέσο έκφρασης. Στο περιβάλλον του ιστολογίου, η οικοδόμηση της γνώσης συντελείται πιο αποτελεσματικά δεδομένου ότι οι μαθητές ενεργοποιούνται και παράγουν έργο μέσω της κοινωνικής αλληλεπίδρασης με άλλους (Kafai, 2006), ενώ ταυτόχρονα οι γλωσσικές πληροφορίες παράγονται και εμπεδώνονται συλλογικά, επιτυγχάνοντας τη συνεργατική μάθηση (Nurmelä & Suominen, 2008).

Ειδικότερα, το ιστολόγιο έχει ιδιαίτερη σημασία για τη γλωσσική εκπαίδευση, αφού το περιβάλλον του αποτελεί μέσο για γράψιμο, διάβασμα και επικοινωνία, δηλαδή μέσο πρακτικής σύγχρονου γλωσσικού γραμματισμού (Huffaker, 2005). Αποτελεί εργαλείο για τη γλωσσική διδασκαλία (πρώτης και δεύτερης/ξένης γλώσσας) καθώς η εμπλοκή των μαθητών με την ενεργητική ανάγνωση και συγγραφή κειμένων, βελτιώνει τη γλωσσική τους ανάπτυξη και τις δεξιότητες παραγωγής και κατανόησης του γραπτού λόγου. Η δημοσίευση ατομικών εργασιών ενισχύει το θετικό κίνητρο και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Το περιεχόμενο του ιστολογίου συνδέεται με αυτό του μαθήματος στην τάξη, παρέχεται η δυνατότητα της εξατομικευμένης προσέγγισης των μαθητών και των γλωσσικών αναγκών τους, ενθαρρύνεται η παραγωγή συνθετικών εργασιών ατομικά ή ομαδικά. Επίσης, η δυνατότητα καταγραφής σχολίων από τους συμμαθητές ενισχύει την ανατροφοδότηση και αξιολόγηση μιας γλωσσικής εργασίας.

Με βάση τις τεχνικές δυνατότητες και τα διαδραστικά χαρακτηριστικά του, ένα ιστολόγιο μπορεί να λειτουργήσει στο γλωσσικό μάθημα ως: α. πόρταλ μιας τάξης, όπου ο εκπαιδευτικός καταχωρεί γλωσσικές εργασίες, υλικό για το γλωσσικό μάθημα και οι μαθητές καταχωρούν απαντήσεις σε ερωτήσεις, β. εργαλείο για τη γραφή και ανάρτηση κειμένων που καλλιεργούν τη γραπτή έκφραση, γ. πρόσθετο υποστηρικτικό γλωσσικό υλικό, δ. μέσο επικοινωνίας, ε. εργαλείο για γλωσσικές ασκήσεις αξιολόγησης και αυτό-αξιολόγησης των μαθητών.

### **Χρήση του ιστολογίου ως συνεργατικού ψηφιακού εργαλείου**

Η διδακτική αξιοποίηση του ιστολογίου στο γλωσσικό μάθημα συμβάλλει στην ενίσχυση της επικοινωνίας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές και ανάμεσα στους ίδιους τους μαθητές, με στόχο τη δημιουργία των λεγόμενων κοινοτήτων μάθησης. Κάθε μαθητής έχει τη δυνατότητα συμμετοχής και έκφρασης στο περιβάλλον του ιστολογίου, αλλά και

ανάπτυξης διαλόγου ακόμα και με ένα παγκόσμιο ακροατήριο (Koutsogiannis & Mitsikorouliou 2004). Στο πλαίσιο αυτό τα αυστηρά όρια στη χρήση των γλωσσών, που προσδιορίζονταν από τα εθνικά όρια, αίρονται δημιουργώντας νέα δεδομένα στη γλωσσική κοινωνικοποίηση (Lam, 2009). Μέσω λοιπόν της αλληλεπίδρασης υποστηρίζεται η διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης σε κοινωνικό πλαίσιο (Stahl, 2006).

Ο Vygotsky ήδη στη δεκαετία του 1920-1930 τόνισε τη σημασία των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων για την ανάπτυξη της ατομικής νόησης. Σύμφωνα με τον κοινωνικό εποικοδομητισμό (social constructivism), η γνώση δομείται όταν τα άτομα εμπλέκονται κοινωνικά σε συνομιλίες και δραστηριότητες ή εργασίες. Άτομα με περισσότερες δεξιότητες, γνώσεις και πείρα, εισάγουν σταδιακά τα λιγότερο έμπειρα άτομα στα πολιτιστικά αγαθά και τις αξίες που έχουν δημιουργήσει συνεργατικά και έχουν κοινό νόημα γι' αυτούς. Η Ζώνη της Επικείμενης Ανάπτυξης (Zone of Proximal Development, ZPD) του Vygotsky (1978), δηλαδή το σύνολο των γνωστικών δεξιοτήτων που βρίσκονται στη διαδικασία ωρίμανσης και μπορούν να ολοκληρωθούν με την υποστήριξη άλλων ατόμων με περισσότερες δεξιότητες και ικανότητες, από την κοινωνικο-γνωστική άποψη της μάθησης επιβεβαιώνει την αξία της χρήσης συζητήσεων σε διαδικτυακά περιβάλλοντα. Μια βασική έννοια του κοινωνικού εποικοδομητισμού είναι αυτή της εγκαθιδρυμένης μάθησης (situated cognition), σύμφωνα με την οποία οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες αυθεντικές, πραγματικές, δηλαδή ενταγμένες σε συνθήκες παρόμοιες με το περιβάλλον όπου η μάθηση βρίσκει εφαρμογή (Brown et al., 1989). Εξάλλου, η μάθηση δεν θα πρέπει να θεωρείται σαν μια απλή μετάδοση αφηρημένων γνώσεων από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή, αλλά ως μια κοινωνική διαδικασία, ενταγμένη σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον (Lave & Wenger, 1991).

Η αλληλεπίδραση είναι ουσιαστική προϋπόθεση για τη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης που επιτρέπουν την ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων (Anderson, 2004). Με τη χρήση του ιστολογίου η μάθηση αποκτά πολύπλευρο χαρακτήρα και μετασχηματίζεται από προσωπική σε κοινωνική δραστηριότητα (Leslie & Murphy, 2008). Το ιστολόγιο μπορεί να μειώσει τα αισθήματα απομόνωσης των μαθητών δεδομένου ότι υποστηρίζει καλύτερα το διάλογο με τη μορφή ελεύθερου σχολιασμού, αφού δεν περιορίζει τον αναγνώστη στο μοντέλο ερώτηση-απάντηση (Ferdig & Trammell, 2004). Σύμφωνα με μελέτες των Leslie & Murphy (2008), τα ιστολόγια επιτρέπουν την κοινωνικοποίηση, την αλληλογνωριμία μαθητών, μετριάζουν τα αισθήματα απομόνωσης και αποξένωσης, και εξυπηρετούν την κοινωνική επικοινωνία και αλληλεπίδραση, την κοινωνική και διαδικτυακή παρουσία, διευκολύνοντας την έκθεση του ατόμου/μαθητή στην ομάδα και αντίστροφα.

### **Παιδαγωγική αξιοποίηση του ιστολογίου μέσω του ΠΣΔ**

Οι μαθητές φαίνεται ότι ευνοούνται στη μάθησή τους διαβάζοντας και σχολιάζοντας δημοσιεύσεις των συμμαθητών τους (Churchill, 2009), καθώς επίσης αναπτύσσουν κριτική και αναλυτική σκέψη συγκρίνοντας τις απόψεις ενός ευρύτερου παγκόσμιου διαδικτυακού κοινού (Ellison & Wu, 2008). Επιπλέον, η ανατροφοδότηση που λαμβάνουν από τους συμμαθητές τους συντελεί στην ανάπτυξη βαθύτερης κατανόησης και κριτικής ικανότητας (Murray & Hourigan, 2008).

Ειδικότερα, τα ιστολόγια του ΠΣΔ δεν παρέχουν στατική πληροφορία αλλά επιτυγχάνουν την εμπλοκή των μαθητών-χρηστών στην κατασκευή και το διαμοιρασμό της γλωσσικής γνώσης και στον αναστοχασμό. Η διαδραστικότητά τους (interactivity) είναι το κύριο χαρακτηριστικό που επιβεβαιώνει την εκπαιδευτική τους αξία στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος.

Η χρήση ιστολογίων του ΠΣΔ μπορεί να αυξήσει το ενδιαφέρον των μαθητών για το γλωσσικό μάθημα και την υπευθυνότητά τους στη μάθηση γενικότερα, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες συμμετοχής και ενισχύοντας τη μαθητοκεντρική προσέγγιση της διδασκαλίας (Ferdig & Trammel, 2004). Αναφορικά με τη λειτουργία της μάθησης, ενισχύεται το αίσθημα κυριότητας στη μάθηση και τα κίνητρα, αφού μεταφέρεται το φορτίο από τον εκπαιδευτικό στην ομάδα των μαθητών και ατομικά στον κάθε μαθητή, ο οποίος καλείται να τεκμηριώσει την ατομική του άποψη και να οικοδομήσει τη νέα γνώση με τη συμμετοχή του σε συνεργατικές δραστηριότητες, με συχνή ανατροφοδότηση και με αναστοχασμό.

Το ΠΣΔ παρέχει σε όλα τα μέλη του (σχολικές μονάδες, εκπαιδευτικούς, μαθητές) τη δυνατότητα να αποκτήσουν εύκολα και σε διάστημα δευτερολέπτων το δικό τους ιστολόγιο (blog) μέσω της διεύθυνσης <http://blogs.sch.gr>. Κάθε μέλος του ΠΣΔ μπορεί να αποκτήσει ένα προσωπικό ιστολόγιο που θα έχει τη μορφή: <http://blogs.sch.gr/onomaxristi> διαμορφώνοντας το περιβάλλον διαχείρισης/συγγραφής άρθρων για την ανάρτηση δημοσιεύσεων ή σχολίων<sup>13</sup>.

Οι δημοσιεύσεις των ιστολογίων του ΠΣΔ είναι συνήθως κείμενα, κάποιες φορές με εικόνες, συνδέσμους και όλο και πιο συχνότερα ήχους και video που μπορούν να σχολιαστούν από τους επισκέπτες του ιστολογίου, είναι αρχειοθετημένες ημερολογιακά και μπορούν να διατηρηθούν ες αεί. Με αυτό τον τρόπο, το ΠΣΔ συμβάλλει στη δημοσιοποίηση ιδεών/απόψεων των χρηστών, εκπαιδευτικών και μαθητών, χρησιμοποιώντας το λόγο και την εικόνα ως μέσα έκφρασης. Ο λόγος καταγράφεται σε μορφή κειμένων (δημοσιεύσεις/posts και σχόλια/comments) συνδυάζοντας στοιχεία προφορικής και γραπτής έκφρασης δημιουργώντας ένα

---

<sup>13</sup> Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», Οδηγός δημιουργίας και διαχείρισης Ιστολογίου, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "Διόφαντος", Διεύθυνση Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και Δικτυακών Τεχνολογιών Έκδοση 4.0 Ιούλιος 2013.

περιβάλλον οικοδόμησης της γνώσης μέσω της κατάθεσης επιχειρημάτων, θέσεων και αντιθέσεων, προωθώντας την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου<sup>14</sup>.

Η υπηρεσία ιστολογίων του ΠΣΔ μπορεί να υποστηρίξει τη διδακτική αξιοποίηση του ιστολογίου στο γλωσσικό μάθημα ως σύγχρονου συνεργατικού ψηφιακού εργαλείου, καθώς επιτρέπει την ανταλλαγή γλωσσικών πληροφοριών λειτουργώντας ως φόρουμ συζητήσεων και εργαλείο καταγραφής, αποθήκευσης, έκδοσης και διαμοιρασμού γλωσσικών μηνυμάτων. Παράλληλα παρέχει τη δυνατότητα για ομαδική εργασία, για καθοδήγηση των μαθητών με την ανάρτηση οδηγιών, για προβληματισμό, διάλογο και κοινωνική δικτύωση<sup>15</sup>.

### **Συμπεράσματα**

Μέσω του ΠΣΔ, το ιστολόγιο μπορεί να αξιοποιηθεί στο γλωσσικό μάθημα ως μέσο επικοινωνίας συνδέοντας όλες τις πλευρές του γνωστού τριγώνου: συγγραφέας – κείμενο – αναγνώστης. Ο μαθητής μπορεί πιο εύκολα να γίνει συγγραφέας από τη στιγμή που η συμπαραγωγή γραπτού λόγου καθίσταται πολύ πιο εφικτή, χωρίς να υπάρχουν οι χωροχρονικοί περιορισμοί που έθετε η παραδοσιακή επικοινωνιακή τεχνολογία. Διαφορετική είναι επίσης η διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου στο περιβάλλον του ιστολογίου από τη στιγμή που το κείμενο είναι ρευστό και ευμετάβλητο (Haas 1996; Κουτσογιάννης 1998).

Ως προς τη διδακτική διαδικασία, τα ιστολόγια του ΠΣΔ υποστηρίζουν μαθητοκεντρικές μεθόδους. Οι μαθητές καθίστανται οι τελικοί αξιολογητές τόσο της κατανοησιμότητας όσο και της επιτυχίας ενός κειμένου. Πρόκειται για ενεργητικές μορφές διδασκαλίας που στηρίζονται στις ομαδικές εργασίες, στη διερεύνηση θεμάτων, την ελεύθερη έκφραση και την ανταλλαγή ιδεών. Το συνεργατικό περιβάλλον μάθησης του ιστολογίου δεν αποτελεί μόνο ένα εργαλείο επικοινωνίας των μαθητών και οργάνωσης του γλωσσικού μαθήματος, αλλά με τη δημοσίευση στο διαδίκτυο συμβάλλει στην αναθεώρηση του ρόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας στην κοινωνία.

---

<sup>14</sup> Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», 1<sup>ο</sup> μέρος: Χρήση Ιστολογίου ως εκπαιδευτικό εργαλείο, Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, Τομέας Δικτυακών Τεχνολογιών, Έκδοση 2.0 Νοέμβριος 2010.

<sup>15</sup> Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», 4ο μέρος: Οδηγός χρήσης κοινωνικής δικτύωσης, Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, Τομέας Δικτυακών Τεχνολογιών, Έκδοση 2.0 Ιανουάριος 2010.

### Αναφορές – Βιβλιογραφία

- Anderson, T. (2004). Toward a theory of online learning. In T. Anderson, & F. Elloumi (Eds.), *Theory and practice of online learning*. Athabasca: Athabasca University. Retrieved on 10/10/13 at: [http://cde.athabascau.ca/online\\_book/ch2.html](http://cde.athabascau.ca/online_book/ch2.html)
- Brown, J.S., Collins, A. & Duguid P. (1989). Situated Cognition and the Culture of Learning. *Educational Researcher*, 18 (1), 32-41.
- Churchill, D. (2009). A Teacher Reflection on Educational Application of Blogs with a Postgraduate Class. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 19, 112-125.
- Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (2010). *Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», 4ο μέρος: Οδηγός χρήσης κοινωνικής δικτύωσης*, Τομέας Δικτυακών Τεχνολογιών, Έκδοση 2.0 Ιανουάριος 2010.
- Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (2010). *Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», 1<sup>ο</sup> μέρος: Χρήση ιστολογίου ως εκπαιδευτικό εργαλείο*. Έκδοση Τομέας Δικτυακών Τεχνολογιών, 2.0 Νοέμβριος 2010.
- Ellison, N.B., & Wu, Y. (2008). Blogging in the classroom: A preliminary exploration of student attitudes and impact on comprehension. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 17, 99-122.
- Ferdig, R. E. & Trammell, K. D. (2004). Content delivery in the 'Blogosphere'. *Technological Horizons in Education Journal*, 31, 7. Retrieved on 10/10/13 at: <http://www.thejournal.com/articles/16626>
- Haas, C. (1996). *Writing Technology: Studies on the Materiality of Literacy*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Huffaker, D. (2005). The Educated Blogger: Using Weblogs to Promote Literacy in the Classroom. *Association for the Advancement of Computing in Education Journal*, 13(2), 91-98.
- Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων “Διόφαντος” (2013). *Εκπαιδευτικό Υλικό για την «Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Κοινοτήτων και Ιστολογίων», Οδηγός δημιουργίας και διαχείρισης Ιστολογίου*, Διεύθυνση Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου και Δικτυακών Τεχνολογιών. Έκδοση 4.0 Ιούλιος 2013.
- Kafai, Y. (2006). Constructionism. In Sawyer, K. (Ed.) *The Cambridge Handbook of The Learning Sciences*. New York: Cambridge University Press.
- Κουτσογιάννης, Δ. (1998). Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου. *Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή*, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ.

- Koutsogiannis, D. & Mitsikopoulou, B. (2004). The Internet as a glocal discourse environment. *Language Learning & Technology*, 8 (3), 83-89.
- Lam, W.S.E. (2009). Multiliteracies on Instant Messaging in Negotiating Local, Translocal, and Transnational Affiliations: A Case of an Adolescent Immigrant. *Reading Research Quarterly*, 44 (4), 377–397.
- Lamshed, R., Berry, M., & Armstrong, L. (2002). *Blogs: Personal e-learning spaces*. Binary Blue. Retrieved on 15/09/13 from <http://www.binaryblue.com.au/docs/blogs.pdf>
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning - legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press
- Leslie, P. & Murphy, E. (2008). Post-Secondary Students' Purposes for Blogging. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 9(3), 1-17.
- Mejias, U. (2006). Teaching Social Software with Social Software. *Innovate- Journal of online education*. 2/5. Retrieved on 10/09/13 at: <http://innovateonline.info/index.php?view=article&id=260&action=article>
- Murray, L. & Hourigan, T. (2008). Blogs for specific purposes: Expressivist or socio-cognitivist approach? *ReCALL*, 20(1), 83-98.
- Nurmela, S. & Suominen, R. (2008). *Become an eTeacher in a week*. Center for extension studies – University of Turku: Turku.
- Rubens, W., Emans, B, Leimonen T., Gomez, A. S., Simons R, J. (2005). Design of web-based collaborative learning environments. Translating the pedagogical learning principles to human computer interface. ITCOLE project. *ITCOLE stands for Innovative Technologies for Collaborative Learning and Knowledge Building*. Retrieved on 10/10/13 from: <http://www.eric.ed.gov>
- Stahl, G. (2006). *Group cognition: Computer support for building collaborative knowledge*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.